

Poliester/Viskon Karışımı Kumaşların Boyanması*

Hüseyin KAYA
Kimya Müh.

Bozkurt Mensucat Genel Müdür Yrd. İSTANBUL

Sentetik karışımları denince çok geniş kapsamlı bir konu çıkmaktadır. Sentetik elyafların karışımlarının boyanmaları da çok karmaşık ve geniş bir konudur. Konuyu kısaltmak amacıyla poliester/viskon karışımı kumaşların boyanması incelenmiştir. Bu karışımdan yapılan kumaşların kullanımı hem Türkiye'de hem de dünyada artarak devam etmektedir. Dayanıklılığı, ütü tutma özellikleri ile de kullanım alanı her geçen gün artacağı tahmin edilmektedir. Bu konunun incelenmesi kısaca şu bölümlerden oluşmaktadır: Boyama Metodları, Boya Seçimi ve Kullanılan Yardımcı Kimyasal Maddeler ve Suyun Önemi

DYEING OF POLYESTER/VISCOSE RAYON STAPLE BLEND FABRICS

The subject of synthetic blends is quite wide. Dyeing of synthetic fibre blends is also quite complex and wide. In order to shorten the subject, dyeing of polyester/viscose fabrics has been examined. The use of fabrics made from this blend is increasingly continuing both in Turkey and in the world. This will continue due to particularly durability and ironing properties of the blend. Examination of this subject consists of dyeing methods, dyestuff selection and the importance of chemical additives and water.

1. GİRİŞ

Tekstil lifleri denince (tekstilin tarifinde geçen lifler) akalmıza üç ana grupta incelediğimiz lifler gelmektedir.

Bunlar:

*Tabii lifler (hayvansal ve bitkisel),

*Suni lifler (viskon, asetat vb.),

*Sentetik lifler (poliester, poliamid, poliakrilik, polietilen vb.)

Gerek kullanım özellikleri gerekse ekonomik nedenlerle bu alyafklar saf olarak veya birbirleri ile çeşitli oranlarda çeşitli metotlarla karıştırılarak kullanıma sunulmaktadır. Karıştırma işlemini fazla detaylandırmadan kısaca hatırlatırsak;

1-İplik halinde iken karışım.

* 1-3 Mayıs 1991'de MMO Bursa Şubesi'nce Bursa'da düzenlenen Tekstil Terbiyesinde Son Gelişmeler Semineri'nde sunulmuştur.

*Harmanda karışım yapılabilir.

*Cerde karışım yapılabilir.

*Bükümde karışım yapılabilir.

2-Dokuma veya örme yaparken yapılan karışımlar. Bu da karışım halinde veya saf halde eğrilmiş ipliklerin çeşitli oranlarda örülmüş yüzeylere girmesi ile yapılan karışımlardır.

Karışımlar niçin yapılır?

***Ekonomik Sebepler:** Tabii elyaflardan yapılan ürünlerin yüksek olan maliyetlerini düşürmek için daha ucuz olan uygun elyaflar (daha ziyade sentetik) belirli oranlarda karıştırılır. Bu şekilde daha ucuz maliyetli ürün elde edilir.

***Kullanım Amaçlarına Uygun sebepler:** Bu amaçla yapılan karışımlarda bir çok özellik birarada ve ya tek tek gözönüne alınır.

Bunlar:

-Dayanıklılık

-Buruşmazlık

-Yıkama

-Parlaklık

-Düzgünlük

ve bunun benzeri birçok özellik sayılabilir.

2. BİLİNEN ÖNEMLİ SENTETİK KARIŞIMLARI

Sentetik elyafla, poliester, poliamid, poliakrilik, polietilen gibi polimer ürünleridir. bu elyafların bilinen başlıca karışımları -kendi içinde yapılan karışımları gözardı edersek- poliester/yün, poliester/pamuk, poliester/viskon, poliamid/yün, poliamid/viskon, poliakrilat/yün, poliakrilat/pamuk, poliakrilat/viskon, polietilen karışımlarda fazla kullanılmamaktadır.

Burada değişik amaçlarla az miktarda kullanılan karışımlar yine gözardı edilmiştir.

En fazla kullanılan sentetik karışımı poliester elyafı ile yapılmaktadır. Öyle ki poliester elyafının kullanımı her geçen gün yaygınlaşmakta ve Tablo 1'de artış trendleri açıkça görülmektedir.

Bu yazıda ülkemizde çok yaygın olarak kullanılırken, dünya pazarlarında kullanımı ve tüketimi hızla artmakta olan poliester-viskon karışımlarını incelemeye çalışacağız. bu karışımların nasıl ve kaç çeşit yapıldığının üzerinde fazla durmadan asıl konumuz olan boyamalarından sözedeceğim. Ancak boyamalarının sağlıklı olabilmesi için boyamayı yapan elemanın malzemesini iyi tanınması gereğinden hareket ederek kullanılan başlıca poliester elyaf cinslerine kısaca değinmem gerekiyor. poliester elyafının birçok cinsleri vardır. Ancak burada boyama için önemli olan özellikleri çok kısa ve madde madde sıralayacağız.

Elyaf kalınlığı ve uzunluğu

*Kontinü iplik olarak adlandırılan filament iplik

-İpliğin kalınlığı (denye veya dtex)

-Kesitte filament sayısı